

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Joha[n]nis
Nider de ordine predicatorum**

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Tertiu[m de chorear[um] q[...]n sit p[e]c[cu]m mortale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

erimen est. Itē nō solū deliberaſt' conſenſus in actū p̄ctū mortalis ē mortale. H̄c ſepti pſenſus deliberaſt' in delectationē p̄ctū moraliſ in veneſereis ē ſpecialiſ mortale p̄ctū, vt patebit i nono ſcriptio. q̄ plus pſatſ tacitū ſepti vifitū, et h̄mō. Dic̄ t̄ Bo. ii. ii. q. cliiij. Decatuz mortale dicitur aliquid dupl̄r. Uno mō ſim ſpēm ſuam. Et hoc mō oſculū. amplexus et tactus ſim ſuam ſpēm nō noiait p̄ctū mortale. p̄it. iii. hec abſcq̄ libidine fieri. vel ppter conſuetudinē patrie. vel ppter aliquā neceſſitatē aut rationabilē cauſaz. Allo mō dicit aliqd eſſe p̄ctū mortale ex ſua cauſa. ſicut ille q̄ dat elemosynaz. vt aliquem inducat ad heretici. et iſto modo tactus h̄mō vi dictū fuit pſus. ſunt mortaliſ peccata. quia ſunt proprieſ delectationē moraliſ in veneſereis. Tertio principaliter notandū q̄ ſicut manus p̄ctū eſt adulterium q̄ simplex fornicatio. et ſacrilegiū malū q̄ adulteriuſ ut priuſ dicitum eſt. Sic etiam tactus. oſculū. et h̄mō inter adulterantes. vel quēcūq̄ alle impudicitate malora peccata ſunt q̄ inter itaſa que ſunt ſoluit cū ſoluta. Et ſic de oſculiſ ſacrilegiū malora ſunt q̄ adulteroy.

Capitulum. iij.
Et p̄terea alind multū peccato luxurie deſeruīes. vſdeſt chorea. De q̄videnda ſunt tria. Primo q̄periculouſ ludus ſit. Secundo an poſſit fieri ſine peccato. Tertio q̄ ſit peccati mortale. Dic̄ ad priuſ notandū. q̄ chorea eſt plenilouſ ludusvalde ppter ſeptem. Primo q̄ chorea diaboliciſ habet exordiū. vt refert magiſt̄ hystoriarū. Nam a ſareptauro quodam demone ſic dicto exordiū habuit. qui demone in ſimilitudine rbaui gerentis in humeris ſignam lune corniculare albe egrediēſ

de flumine ab egyptijs in dñe quodaz feſto cū tympanis et choreis ē vefera tus. Et ſareptauro ille in flumine nſ. Il ibide geſt' oſudit ſaltado q̄ egyptiſ ſecuti ſūt in terra chorizādo. Poſteq̄ aut ſareptauro eos excitauerat ad chorizanduz euaneſcebat. Pñr nūc loco ſareptauro vitula aliq. id ē. puella aliq. p̄e ceteris ducit. Sc̄o q̄ ſcriptra de maximis malis refert q̄ choreas ſecura ſunt plurimi. Aā Exo. xxvij. euz Moyses appropinquasset ad caſtra. vidi vitulū et choreas. irat' eſt valde. et prolecit de manu tabulas. et conſregit eas ad radice mōtis. deinde aſſumptis ſecū filiis leui interfecit viginis quattuor milia hominum. Nam hodie in choreis vitulus p̄ quē designat laſciuia neglegto dei ſervitio. Sic Matth. xliij. ſaltatrix fecit amputari caput Jobis baptiſte. q̄ maior in natos mulierū nō surrexit. Et Ezech. .xxv. v. Pro eo q̄ plauſisti manu et q̄ cuſuſisti pede. et gaſiſtis ex toto aſſetu ſup terrā. ecce ego extendā manū meā ſup te trādā te i direptoz et interſiciā te de pp̄liſ. Tertio diſuadēda eſt chorea q̄ ibi demoni h̄zvalde milta orma ad occidendū aias. Multer. n. vt ait Herod. gladii cigne. ibi enī videlz in chorea tot ſunt gladij q̄t ad capiēdu ſtib' ſt omati. Ibi enī gladij acutiores. q̄ ad aſpectū aū. retro. ifraz ſurſu pariores. ibi et gladij flamel luxuriaz accēdētes. ibi in ſup arma fortiora ad vincēdu. q̄ mulier ibi quā demon elegit ad illā. Samlone. David. Galomon. Job. Chobiaz. ad filios Iſrl ſeducēdos. Multer. n. omata ē ſagena diabolij p̄ quā inſtituſi inſiſtā ſtulio p̄ capit ad iterū. Sic enī eſt uero deviris ē intelligēdu. Diabolus. ai. in apria ſpecie nimis horribil' eſt. io p̄ vſruvel inſierē ſeducit. Quarto. q̄ in Choreas q̄dammodo p̄tra omnia ſacra

Preceptum VI

mentis ecclesiastica excedit. Nam in baptismo patrinus ait loco baptizandi. Acrenūcio diabolo et oibus pompiis eius. sed in chozea est processio diaboli. ubi fistulator est cantor. scholares pecatores. et trāscritus ad sinistrā cōtra ordinē sit. culis causa vespas. fūntes. et hīnōi tales negligunt. Marrimonij sibi fides faciliter eritā vīsu violat. Confirmationi. qd p chrisma signū crucis imp̄issit fronti. iuria fit q seriat pepla et cetera illicta q sunt signa demonia. Penitētie sacro insuratur qd in qdra gesima receperant et iā se demonū exercitū imminicēt. Eucharistia quā susceperat. sicut Judas. p̄tis statim maculant. Extreme unctioni hi q suscepserunt ingrati sanitate collata. abutūtur in corpe toto. et spāliter manib⁹ et pedibus. Quito chorizātes oibus q̄nc sensib⁹ et mēbris peccare p̄nt. vi delicer. gressu ornatu. cantu. vīsu et auditu. Nam supbia et auariciā. p̄uocat in nō habentib⁹ silia sic ipsi vestimenta. luxuria ibi cōtis est in corde. indignationē. p̄curat cū mulieres et puelle volunt a maritiis vel parētib⁹ h̄c flosia inuidia ibi. p̄curat cōtra eos q magis excellūt. gula nōnunc sequit. et portfime accidit. qz sicut gustato spū desi p̄t ois caro. Fm Greg. sic gustata carne despīt dei famulat⁹. Sexto. qz m̄ta dissuadēt ineptam leticiā chorea et alioꝝ. Sum⁹ em⁹ in exilio sursuz resp̄ciēdo. suspirādū eēt q̄ sum⁹ exules et incerti de reditu. Infra infern⁹ quem intrare possum⁹. Et terra i quā sepulti pueremur. At dextris p̄spera. et si nōstris aduersa. q nos peccare faciunt Fm illud p̄t. Cadet a latere tuo mille. At ergo sunt m̄a p̄tā q̄ fecim⁹. Ante in q̄ cadere possum⁹. Intra mordens p̄sclēta cū carne infecta. Et ex demōnū m̄plex pugna. Vñ Hero. Gladiū tenet hostis ut me perimat. ex oī

Cap. III

pte sunt pīcula. Septio dissuadēt choreas. Ictōp et prudētū exēpla. Nam refert Greg. li. iiiij. dialogoꝝ. q̄ vīni devote. Maria virgo apparuit nocte et ondēns coevas in albis puellas. q̄ bus cū vīgo se adlūgere velle. Maria ait ut nīhī ultra leue ageret. a risu et iōcis abstineret. sicut tricesimo dñe eis lūgeret. qd factū ē. nāvissio dispernit virgo se a p̄tatis abstinuit. parētibus mutationē miratib⁹. vīsionē aperuit vīgesimoqnto dñe febre corripit. et trigesimo dñe in hora exitus Mariā cū puellis p̄noiatis vīdit. quā virginē cū Maria vocaret mortuora clamatūr ut potuit. Ecce dñia venio ecce dñia venio et sic eadē voce sp̄m redidit Ex q̄ p̄t q̄ choreer inēpte leticie ab igrētu regni ipedīt. H̄i i vītis p̄bōp de Gōcrate legīt q̄ ceroniāvenit. p̄plīmc̄ ibi in luxuria lapsum autoritatē sua ad vīsū frugalitatē reuocauit. matronas et viris separatas. et p̄teros a p̄tibus ad pudicitiatē ad debita societas obse quia suo studio reduxit. iduritoꝝ matronas ut auratas vestes ceteraqz sue dignitatē ornāmerā. vñ luxurie instru mēta deponeret. et i Junonis edē delata ipsi dee p̄scrāret. docēs vera ma tronay ornamēta pudicitia ee. Quo ad. ii. p̄ncipale. In chorizare sit p̄tūm Rū. Fm dñb. i. iiiij. dñs. xvij. q̄ chorea et hmōl ludi sine fiat cantu. siue musicz Fm se nō sūt mali q̄ p̄nt bñ fieri altqñ Sed ex iſplici cā p̄nt fieri mali ex cīr cūstātia. Quaz vna et p̄cipua ē mala intērio. vt qñ sūt ad ondēndā lactātia et p̄uocādā libidinē. sic vere oēs mō exēcent. et iō etiā ecclāstice p̄sonē talia depositeret. qz etiā in signis gāndij nō ē cōleandū cū p̄tōrib⁹. Alia ceu sa est qñ nō sūt suo tpe. vt tpe tristicie qz sicut dīcīt Eccl. xxij. Musica i lu cū importuna narratio. Et h̄mō inē dīcīt penitētēne sit i lādis. qz dū pend

tet. tēps est fendi. Tertia causa ē ex officio psonae sūpta. siē clericis interdi cī venatio. et alijs ludi. qz in sorte dūl electi alijs exercitijs debet occupari. Puto autē qz qnqz cōcurrētib⁹ ad choream. nō sit reprehensibilis. Primi⁹ qz sit debito tempore. scz gaudi⁹. sicut in nuptijs. vel tēpore victorie. vel libera tions homis. vel patrie. vel aduentus amici de terra longinqz. Scōm ē qz sit cuz honestis psonis. de qbus nō orla tur p̄samtlo mali. nō cum leccatoib⁹ v̄l meretrīcib⁹. Terti⁹ qz fiat a psonis secularib⁹. qz montalib⁹ monachis et clericis. ppter hoc qz in alijs de bent occupari oēm choreā puto illici ta cē. Quarto qz honesto mō fiat. nō gesticulationib⁹ nūmis in honestis v̄l inordinatis. Quinti⁹ ē qz cantus exci tans in talib⁹ et musica nō sint de illi citis. h̄ de morib⁹ vel de deo. De me lodia autē nō est curādū. vt puto. qz in talib⁹ necesse est fieri melodiā leue q aliquiditer exp̄mat modū chorizandi

GQuo ad teriū pncipale qn̄ eboriza re sit pcm. Querit virū peccant mor taliter choreatrices ducendo chores huimodī illicitas. sive in festis sive in pfectis dieb⁹. **N**ū. **Q**uil. sup. **R**ay. Credo qz sic. si hoc faciat causa incitā di v̄l se v̄l altos ad libidinē. aut si cho reas ducunt de p̄uetudine. licei b̄nō faciūt corrupta intētione vt dictuz est peccant mortaliter. sive in diebus fe stiniis hoc faciat. sive pfectis. cū inspi ciētes adeo p̄nōcēt ad libidinē qz dicat **H**iero. in quadā omel. qz non cre dat viro si dicat se illesum euasisse a spectaculis talib⁹. cū **D**avid et eo qz dicit **H**ersabee. lauātē se ad libidinē. p̄nōcatus sit. Si autē alijs v̄l aliquā mulier raro et sine aliquā corrupta intētione immiscet se h̄mōl chores. nō audeo dicē qz sit mortale pcm. h̄ nec audeo eū v̄l ea excusare et assicurare a pctō

mortalis. cū se singerat p̄schlo p̄nōcādi altos ad libidinē. et ipso facto videat approbare choreas. et exēplo suo au toritatē alijs similis faciēdi prestare. hec ille.

Capitulum. liii.
DUc de actu p̄ugali qui fit in m̄rimonio videnda sunt tria. **N**ā fm̄ d̄llx. de bal. et **T**ho. in m̄rimonio triplex est in genere p̄cubl tus. **P**rim⁹ licit⁹. **S**cōs fragilis. **T**er tius imperiosus. **L**icit⁹ fit triplicē. **P**rimo cā suscipie p̄lis ad diuinū cultū educāde. et sic ē in officiū multi plicāde nā. **D**ū. i. **T**imoth. v. **V**olo kintores nubere filios p̄curare. **E**st **A**ligis cōcubit⁹ in m̄rimonio meritor⁹ et virtutis actus. qz dicis castitas cōugalis. qz fit solū cā p̄lis p̄creāde. et religiose educāde ad ampliandū cultū diuinū. et sic tūc assunt alte debite cir cūstantie. ē actus virtutis qz dī religio. **S**cōs est meritor⁹ et virtuosus actus m̄rimonialis. qz alias est b̄nō circūstātionat⁹. et fit solū cā reddēdi debitū al teri p̄lugū. qz tūc est act⁹ iusticie qz vñ cuius reddit⁹ qd̄ suū ē. **N**ū. i. **C**op. vii. **X**xi. vir debituz reddit. **T**ertio est meritor⁹ qn̄ alias nihil illicitū interuenit. et fit solū ab uno p̄lugū p̄p̄l vita re fornicationē i altero quā alias i eo facilis canere nō posset. Et sic ē in re mediū cōcupie. i. **C**op. vii. **D**ūusqz hēat suā vxorē r̄c. vt si v̄r̄ videat vxo r̄e de alio tētari. et adhibita diligētia sufficiēti i cohēdo adhuc. timet de malo fornicatiōis ei⁹. et ad eā nō perē tem accedit nō p̄ter plenū h̄ tūc p̄nō nat remediu fornicatiōis ei⁹. Aut ecō uerso si mulier videt v̄l in adulteriū inclinat⁹. et ab eo petit debitū r̄c. tales merent. Hic etiā meref̄ mulier mo deratū omatiū porādo. solū iō ne ma rit⁹ p̄p̄l vxoris p̄emptū adulteret. vii. i. **C**op. vii. **M**ulier qz nupta est cogē